

Вступ. Пісня завжди була «візитною картою» української культури й займала важливе місце в духовно-культурному житті українського народу. Музичне мистецтво має велике значення у відродженні й актуалізації художніх цінностей, в інтеграції та культурному розвитку українського суспільства.

Методи та матеріали. У дослідженні використаний описовий метод. Матеріалом дослідження слугували тексти пісень сучасних українських виконавців.

Результати та обговорення. Сучасна українська пісня має велику популярність. Про це свідчать численні перемоги наших виконавців на вітчизняних і міжнародних конкурсах. Та чи завжди пісня формує позитивний імідж українського суспільства та його культури? Часто сучасна музика втрачає своє первинне мистецько-естетичне призначення і демонструє зразки мовлення так званих мовних низів [6, с. 36 – 39], отже, естетичні ознаки масової культури мають аналогії і в музичному мистецтві, зокрема в пісні.

Основна ознака масової культури – масовість – простежується в різноманітних галузях соціально-економічного та культурного життя сучасного суспільства. Масова культура протиставляється елітарній за визначеними етичними та естетичними критеріями, адже тяжіє до спрощеності, стандартизації культурних форм вираження, примітивізації змісту. В. Власова підкреслює: «Продукт масової культури не потребує для сприйняття ніяких інтелектуальних та емоційних зусиль, тому він є цілком адаптованим до потреб споживача» [3, с. 34].

Характерні риси штучного продукту масової культури виражає явище кітч. Основні риси кітч масової культури та масової музичної культури досліджували Т. Адорно, Ж. Бодрійяр, К. Грінберг, Н. Кондратова, А. Кукаркін, С. Некрасов, А. Поляков, В. Рожновський, А. Яковлева та ін.

Стверджувати, що кітч не має естетичних ознак, не можна, тому що він, маючи вагоме значення в просторі сучасної культури, є важливим джерелом естетичного досвіду людської свідомості. Звичайно, кітч має також позитивну особливість: він володіє значною підривною силою, що зумовлена показовістю позитивного, він перетворює нематеріальне в матеріальне, неявне робить явним, опредмечує мрії і бажання людей. У сучасному світі кітч – медіатор бажань [3, с. 34]. Джон Леннон, який був і генієм, і циніком, свого часу бавився з критиками та слухачами, ховаючи усвідомлену маячню у свої тексти, аби подивитися, який це матиме ефект. Він отримував задоволення, спостерігаючи, як «дослідники» шукали в беззмістовних фразах потаємний смисл, якого там насправді не було.

Сучасна українська пісня – яскравий приклад використання кітч, що є одним із засобів вираження національної свідомості на певному хронологічному зрізі. Справжній різномірний український кітч представлено у творчості гуртів «ВВ», «Океан Ельзи», «Брати Гадюкіни», «Скрябін», «Мандри», «Брем Стокер», «Тартак» та ін. Виконавці прагнуть єднання з аудиторією, живого діалогу, загального емоційного пориву, вираження національних, світоглядних, релігійних і політичних поглядів. Музиканти випромінюють невідомий драйв, пронизливу щирість, нештучну театральність, сентиментальність та ліризм. Часом, мінімалізуючи інтелектуальний зміст, вони у своїх піснях нівечать українську літературну мову, а тому чуємо суржик – своєрідний вияв мовно-культурного несмаку. Цільова аудиторія цієї кітчевості – здебільшого юне покоління, яке ще не має імунітету до такої масовості.

Висновки. Отже, сучасна українська пісня – романтична, щиросердечна, радісна, креативно-філософська й водночас невимушено легка, у ній лунають акорди незламного українського духу. Сьогодні музичний кітч є одним із провідних інструментів піднесення національної ідентичності. Сучасні виконавці намагаються творити хорошу музику з елементами кітч найрізноманітнішого змісту. Він, маючи вагоме значення в просторі української сучасної культури, є важливим джерелом естетичного досвіду людської свідомості.

Література

1. Безугла Р. І. Масова культура: до проблеми визначення поняття / Р. І. Безугла // Культура і мистецтво в сучасному світі. – 2010. – Вип. 11. – С. 25 – 34.
2. Гундорова Т. Слідами Адорно: масова культура й кітч // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://krytyka.com/ua/articles/slidy-adorno-masova-kultura-y-kich>.
3. Власова В. А. Культурологічний аспект сучасної пісні та її мова / В. А. Власова // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2016. – № 1. – Серія : Культурологія. – С. 33 – 36.
4. Жалейко Д. М. Кітч та його трансформація у творчості Валентина Сильвестрова : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист. наук : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Д. М. Жалейко. – Харків, 2016. – 19 с.
5. Як Винничук Кузьму «пиляв» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/analitika/yak-vinnichuk-kuzmu-pilyav.html>.
6. Яручик Ю. Культура мовлення українських музичних гуртів (на матеріалі пісенних текстів «Океану Ельзи», «Скрябіна», «Бумбокса») / Ю. Яручик // Дивослово. – 2012. – № 8. – С. 36 – 39.